

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea“ sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală, (Căransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-înf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Cămpiană, Cârțișoreana, Ciacovana, Chiorana, Chișetețana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corniareva, Creditul, Crișana, Cugiareana, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Hondoleana, Hunedoara, Insoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-înf.), Iulia, Jiana, Lăpușana, Lăgețana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcătate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbdceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilea-mare), Răureana, Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Căransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selțeana, Sentinela, Sercășiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tâșnad), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Spre monopolul alcoolului.

Zi de zi ni-se oferă probleme *vitale*, al căror rost nu-l pricepem și astfel nu le învrednicim nici măcar de discuții generale. Cuvântul puținilor noștri specialiști răsună în pustiu. Nu e cine să-l audă și cine să-l înțeleagă. O parte din presa noastră deraiază, pentru ani de zile, pe panta înțelegerii ca . . . la ușa cortului. În adunările populare mai de grabă ne încălzim de *utopii*¹, decât de chestii realizabile și tocmai de aceea mai folositoare.

O astfel de chestie ar fi *monopolul alcoolului*, care tocmai acuma preocupă pe specialiști și cercurile conducătoare din Ungaria.

Trebue să relevăm, că în discuția aceasta, Românii sunt în avans. Domnul profesor A. C. Cuza din Iași, a căruia activitate economistă era gata să o ignorăm — după obiceiul străbun — dacă nu o ventilă broșura talmudică a lui Socor, d-l Cuza, zic, încă în 1895 și-a rostit cuvântul autorizat în felul, cum compatrioții noștri unguri abia acum încep a se pronunța.

¹ Bunăoară, cât timp *primul factor constituțional din monarchie s-a învoinț la reformele militare, în favorul heghemonilor noștri, ce ne sfătoșim „să apărăm“ noi cei mai neputincioși, integritatea armatei?* — Votul universal și secret, pentru care se face atâtea gălăgie, ar avea efect salutar numai cu alegători *conștiți*. Altfel, am păți ca la alegerile comitatense, ori cum pățesc frații din România. — În schimb, cât de potrivit ar fi, pentru *educarea economică a maselor*, probleme ca cele discutate în Camera de d-nii Mihályi și Dr. C. Pop, referitoare la retragerea unor ordonanțe și legi forestiere păgubitoare pentru popor; referitoare la plantarea dealurilor pleșuve cu pomi roditori; la regularea izlazurilor comunale; la antialcoolism etc.!

În scrierea-i: *Monopolul alcoolului* (București, 1895), d-l Cuza după-ce arată că alcoolismul e una din cauzele de căpetenie ale degenerării populației și după-ce dovedește, cu date statistice oficiale, că abuzul cu beuturi spirtoase a luat proporțiuni îngrijitoare în România, ajunge la încheierea că singura măsură, care ar putea să dea rezultate favorabile pentru îndreptarea acestei stări de lucruri, ar fi *monopolul alcoolului*.

Studiind apoi, cari sunt formele diferite, sub cari s-a prezentat monopolul, în practică și teorie, în diferite țări, precum în *Francia* (Alglave) la 1886; în *Germania* (Bismarck) la 1886; în *Elveția* la 1886, unde și funcționează; arătând rezultatele ce le-a dat în *Serbia* la 1893; în *Rusia*, la 1894 — cercetând mai pe larg economia legii asupra vânzării *beuturilor spirtoase de câtră fisc*, precum și regimul anterior, ajunge la concluzia că forma cea mai potrivită ar fi *monopolul vânzării alcoolului*, întocmind și un *proiect de lege*, pe care l-a prezentat adunării deputaților și care cuprindea următoarele dispoziții:

Fabricarea alcoolului rămâne liberă în mâinile industriașilor particulari.

Vânzarea ori-cărui alcool destilat este un drept exclusiv al Statului.

Statul își procură alcoolul trebuitor consumației dela fabricanții din țară.

El vinde alcoolul prin agenți speciali (debitanți), retribuți cu salariu fix.

Alcoolul nu se vinde decât închis în sticle sau vase originale de fer, sigilate.

Vânzarea alcoolului nu se poate face decât contra numărării. Consumarea lui e interzisă în localul de debit.

Statul se îngrijește de a nu pune în consumație decât beuturi alcoolice bine curățite, *alcool rafinat* de o tărie anumită, în conformitate cu cerințele legii.

A doua scriere a d-lui *Cuza*, în această chestie importantă, e: *Lupta în contra alcoolismului în România* (Iași, 1897). După-ce face istoricul luptei contra alcoolului în România, d-l profesor arată în ce mod se prezentă pe la 1897 problema alcoolismului.

Odinioară, când se consumau în cea mai mare parte *alcooluri de vin*, statul se prezentă în fața acestei probleme într'o singură calitate, *ca fisc*, urmărind sporirea veniturilor sale din vânzarea beuturilor spirtoase. Astăzi odată cu consumarea *alcoolurilor industriale*, de proastă calitate, cari otrăvesc populația, statul se prezentă, față cu problema alcoolismului, în două ipostase și două tendinți, cari se contrazic.

Ca *fisc*, Statul urmărește creșterea veniturilor sale, ceea-ce nu se poate dobândi decât sporindu-se *cantitatea* alcoolului consumat și lăsându-se *calitatea* lui la discreția crâșmarilor lacomi de câștig. Aceasta purtare a Statului compromite, se înțelege, interesele igienei.

Ca reprezentant al *igienei*, Statul caută să apere sănătatea publică, ceea-ce implică *restrângerea cantității* și *garantarea calității* alcoolului consumat. Această tendință a lui compromite însă interesele fiscului.

Arătând apoi prin număroase dovezi, luate chiar din experiența țării românești, că sub *regimul libertății comerțului cu alcool*, problema alcoolismului nu se poate deslega, d-l *Cuza* dovedește că deslegarea ei e cu puțință sub *regimul vânzării alcoolului de către Stat*. Alcoolul fiind o materie toxică extrem de vătămătoare sănătății, vânzarea lui nu poate rămânea liberă în mâinile comercianților particulari. Statul singur, care este reprezentantul intereselor publice, poate să ia răspunderea de a pune în consumație alcool, pentru că numai el poate să-i restrângă consumația și să garanteze absoluta lui puritate fără a-și compromite interesele.

Antagonismul dăunător dintre *fisc* și *igienă* nu se poate rezolvi decât prin *Monopolul vânzării alcoolului* pe bazele arătate în proiectul de lege din lucrarea anterioară.

În o a treia scriere, în fine: *Comerț liber sau monopol?* (Iași, 1897), d-l *Cuza* mai cercetează încă odată problema alcoolismului pentru a respinge întimpinările greșite în

contra monopolului, prezentate de un specialist în finanțe, M. C. Haretu. Statul care se prezentă în fața alcoolismului ca fisc și ca igienă, trebuie să-și *subordoneze* interesele fiscale intereselor de igienă. Dar aceasta nu o poate face sub *regimul comerțului liber* cu alcool. Pentru-ca Statul să câștige câteva sute de mii de lei fabricanții și cârciumarii trebuie să câștige câteva milioane, ruinând sănătatea și avutul a câtorva zeci de mii de oameni.

Monopolul vânzării alcoolului se impune dar ca singura măsură, prin care s-ar putea deslegă problema alcoolismului, pe cât e cu puțință omenește.

Am relevat, după însuș rezumatul d-lui *Cuza*¹, părerile d-sale referitoare la alcoolism și monopolul alcoolului, păreri cu atât mai importante, cu cât printre reformele financiare ale anilor din urmă, atât în Austria, cât și în Ungaria, s'a luat în desbatere și introducerea monopolului de alcool.

Cu problema aceasta se ocupă *Dr. Nádas László*, în scrierea-i de acum: *A szeszmonopolium kérdése* (Chestiunea monopolului de alcool), în care îmbrățișează totodată și starea actuală a industriei și consumului de alcool. La lucrare a scris o prefață importantă și vastă *Széll Kálmán*, fostul prim-ministru și actualul guvernor al băncii „Magyar Jelzáloghitelbank”. *Széll Kálmán* e aderent al monopolului și încă în 1901 propunea introducerea monopolului de alcool. Pe această cale, crede că s-ar putea urca veniturile cu 80—90 milioane coroane la an, fără să se mai îngreuneze clasele de jos ale poporului.

Dr. Nádas László, întocmai ca d-l *Cuza*, dar ceva mai pe larg, examinează întâiu starea actuală a producției de alcool.

În Anglia și în Statele Unite din America stăpânește de drept concurența liberă în industria de alcool, dar de fapt s-au dezvoltat monopoluri private prin concentrarea fabricațiunii în mâinile trusturilor și cartelurilor.

În Germania, Austria și Ungaria, de prin anii 1880 încoace s'a introdus treptat *regimul contingentării*, care a însemnat o îngreunare simțitoare a consumului.

În Franța e *regimul industriei mari*.

Prețurile germane, austriace și ungare sunt, în termen mediu anual cu 7—8 cor. mai urcate decât cele franceze. Faptul se poate explica numai prin împrejurarea că *regimul mare* în Franța, produce cu mai puțin cheltueli, decât *regimul mic* în Germa-

¹ Vezi broșura: *Cei doi Spenceri etc.* Iași, 1900, pag. 96—90.

nia și Austro-Ungaria. În țările din urmă vine în combinație și recolta de prune. În dată-ce recolta e slabă, prețurile se urcă cu 33%. Oscilația aceasta nu mai stă în legătură cu cheltuelile de producție, ci e rezultatul speculațiilor, care ne arată că situația pieței de alcool nu e sănătoasă.

Autorul relevează apoi părerile lui Pleuner, Böhm-Bawerk și Bilinszky din Austria; ale lui Lukács, Wekerle și Széll Kálmán din Ungaria, cu privire la monopolul alcoolului. Analizează monopolul din Elveția și Rusia, precum și efectul acestuia asupra producției, negoțului, consumului și veniturilor fiscale. Amintește și proiectul de lege al lui Bismarck, din 1886 și a lui Bülow din 1907.

Nimeni nu neagă importanța, ce o poate avea monopolul în lupta contra alcoolismului. În Ungaria de nord, în Maramurăș, ba chiar și în Transilvania, consumul de vin și de bere e minimal, în timp ce consumul de alcool face 11—12 litri absoluți (adecă ă 100%) anual și de locuitor, lăsând departe îndărăpt până și Statul cel mai consumător de alcool, Dania, unde consumul anual și de locuitor face numai 6 litri absoluți.

Vom vedea în ce chip se contemplează monopolul.

(Geoagiu).

Gavr. Iodica.

Impărțirea tantiemelor.

O decizie importantă a „Reichsgericht“-ului german. — E vorba, că remunerațiunea (tantiema) ce se cuvine după statute Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere *cine și în ce mod* are să o împartă.

Că — în lipsă de dispozițiuni speciale în statute — Direcțiunea resp. Comitetul de supraveghiere au a-și împărți fiecare tantiemele ce se cuvin membrilor lor singuratici, aceasta e clar. Dar se naște întrebarea, că oare admisibil este, ca la împărțirea tantiemei unii membrii să capete mai puțin, alții mai mult sau ca unii membrii cari — să zicem — n'au prestat chiar nimic și n'au arătat nici un interes față de societate să fie cu totul exchiși dela împărțirea tantiemei?

Dacă le-ar compete la toți egal, atunci nu ar trebui altceva făcut, decât să se împartă suma tantiemei cu numărul membrilor.

Da, însă unii dintre ei s'ar vedeă poate prin aceasta neîndreptățiți și nu și-ar vedeă răsplătită activitatea și zelul lor de muncă. De ce un membru activ, diligent și conștientos să capete tot atâta ca și unul, care tot anul n'a lucrat nimica sau și-a neglijat datorința.

Dacă ne vom pune exclusiv pe punctul de vedere al remunerării *muncii* diferiților membrii din direcțiune și comitetul de supraveghiere, trebuie să recunoaștem și noi, că au dreptate cei ce cugetă astfel, deși — de altă parte — trebuie să recunoaștem și aceea că nu numai între funcționarii unei societăți pe acții sunt astfel de indivizi cari nu lucră atâta ca alți

colegi de ai lor, însă leafă au tot atâta, dacă nu mai mare.

E aici însă și o altă chestiune, ce nici decum nu trebuie scăpată din vedere și aceasta a căutat să o lămurească o sentință a „Reichsgericht“-ului adusă nu de mult într'o cauză de această natură. Cazul e următorul:

Un membru din comitetul de supraveghiere al unei societăți pe acții germane a intentat proces contra institutului pe motiv, că din tantiema, ce i-ar fi competat și lui, nu a căpătat nimic. Societatea s'a apărat în modul următor:

Tantiema statutară nu e stabilită pentru fiecare membru al comitetului de supraveghiere în parte, ci pentru întreg comitetul și astfel noi nu le-am plătit-o separat fiecăruia, ci am însărcinat pe președintele comitetului, ca el să facă plățile la toți membrii.

Prin aceasta institutul a eșit din oblige, fiindcă a satisfăcut statutelor: asemnând tantiema comitetului de supraveghiere.

Comitetul de supraveghiere de altă parte a detras unui membru al său tantiema, de care acesta ar fi trebuit să beneficieze, din motiv că membrul respectiv tot anul nu a lucrat nimic.

Astfel în cazul cel mai rău nu societatea, ci comitetul de supraveghiere ar fi responsabil pentru neefectuarea plății.

Actorele nu mai poate cere tantiemă dela institut, ci dela comitetul de supraveghiere.

Ajungând chestia la tribunal, au trebuit decise următoarele întrebări:

1. Compete tantiema statutară comitetului de supraveghiere ca atare, sau singuraticilor membrii ai lui?

2. Poate-se detrage vre-unui membru din comitet tantiema pe motiv că acesta nu a prestat nimic în decursul anului, sau nu?

3. Ce însemnătate are decisul adunării generale referitor la statorirea tantiemei comitetului de supraveghiere.

„Reichsgericht“-ul a decis precum urmează:

Ad 1. Pe baza §-ului 12 din statutele institutului: „Membrii comitetului de supraveghiere primesc pentru lucrul și osteneala lor o remunerație de 10% din venitul curat“. De aici rezultă, că această tantiemă compete singuraticilor membrii din comitet și nu totalității lor, ceea ce nici nu se poate înțelege altfel, deoarece comitetul de supraveghiere nu e o persoană juridică, ci un organ al institutului și astfel drepturile comitetului de supraveghiere sunt drepturile singuraticilor membrii ai lui. Prin urmare comitetul nu poate să-și aroage dreptul de a detrage vre-unui membru al său partea sa din tantiemă.

Ad 2. Tantiema nu se dă numai curat ca o remunerație a muncii de peste an, ci se consideră ca și o premie pentru rizicul ce l-au avut membrii singuratici și acest rizic tocmai așa trebuie să-l poarte acela, care tot anul n'a lucrat nimica, ca și cel mai activ dintre ei. Fiind așa, chiar și numai din motivul acesta nu i-se poate detrage tantiema membrului neactiv sau neglijent.

Mai departe nu i-se poate detrage remunerația membrului, care nu a lucrat nimic și din motivul că comitetul de supraveghiere nu l-a făcut nicidecum atent în decursul anului, să-și vadă de lucru și nici nu l-a admoniat pentru neglijență. Atunci putea institutul prin adunarea sa generală — și aveă tot dreptul — să-l destitue chiar din post, dar acum după ce l-a suferit un

an întreg în comitetul de supraveghiere, nu poate ca ulterior să-l despoaie de acest beneficiu.

Ad 3. Când adunarea generală a decis asupra sumei tantiemei comitetului de supraveghiere, totodată și-a luat asupra sa și răspunderea aceea, ca fiecare membru să-și capete partea sa de remunerație. Dacă aceasta nu s'a făcut — fie din orice motiv — actorele își poate și are să pretindă tantiema numai dela institut, deoarece, cum s'a zis și mai sus, comitetul de supraveghiere nu e o persoană juridică.

„Reichsgericht“⁴-ul pe baza acestor puncte a obligat institutul să-i licuideze actorelui tantiema ce-i compete.

De aici urmează — ceace aprobăm și noi — că un institut dacă tolerează tot decursul anului pe vre-un membru din comitetul de supraveghiere care nu-și face datorința, — la împărțirea tantiemei nu poate să de-tragă respectivului partea sa de remunerație.

J—a.

Chestiuni din dreptul de asigurare.

(Fine).

Acela care peste zi incuie vitrina cu zăvor cu râtez în loc de zar obicinuit cu cheie, pentru faptul acesta, în caz de furt comis cu cheie falsă, nu poate fi învinovățit de negrije culpabilă pe motivul că pentru zăvorul cu râtez se află mai ușor cheie falsă.

Curia Nr. 385/910 v.

Actorul (asiguratul) a cerut dela inct (societatea de asigurare) restituirea prețului giuvaerelor, cari i-s'au furat din vitrină. Inctul adevărat asigurase pe actor contra infrațiunii în prăvălie comisă cu cheia falsă. Obiectele le-au furat ziua din vitrina incuiată. Întrebarea e, cum trebuie să fie aceasta incuiată. Din stipulațiunile contractului de asigurare (infrațiune în prăvălie comisă cu cheie falsă) reiese numai atâta că vitrina trebuie să fie incuiată cu cheie. Aceasta în înțelesul §. 267. Cod. Comerc. poate fi orice cheie obicinuită a se folosi ziua la vitrinele giuvaerghiilor. Deci zăvorul poate fi și numai cu râtez, fiindcă și acesta se folosește și la deschiderea acestuia încă se cere cheie, deși cheie falsă se află mai ușor. Prin urmare asiguratului nu i-se poate imputa negrije culpabilă pentru că a avut numai zăvor cu râtez la vitrină. (Din motive.)

*

Asiguratul are dreptul a dezignă alt beneficiat în locul aceluia numit în poliță până atunci, până când acesta nu a câștigat el însuși drepturi asupra poliței. Dacă din cauza aceasta calitatea de beneficiat devine îndoioasă, acțiunea pentru plățirea sumei asigurate nu poate fi respinsă, ci societatea de asigurare trebuie obligată să depună suma asigurării în deposit judecătoresc.

Curia Nr. 649/910 v.

Beneficiat este acela, în al căruia favor se stipulează plățirea sumei de asigurare asupra vieții. (§. 498 al. 2. Cod. Comerc.) Acesta poate fi asiguratul însuși sau a treia persoană. În cazul din urmă contractul de asigurare este un fel de pactum în favorem tertii. (Cf. §. 1019 Cod. Civ. și Nagy p. 416. n. 13.)

Beneficiatul este direct îndreptățit la suma de asigurare, care nu aparține lăsamântului asiguratului. (Cf. §. 66. Leg. exec.) Totuși asiguratul până este în viață dispune asupra contractului, astfel poate numi alt beneficiat și fără învoirea societății de asigurare, dacă persoana beneficiatului nu constituie o condițiune esențială a contractului de asigurare (ca spre exemplu la asigurarea zestrei, Nagy p. 416. n. 13.) și contractul de asigurare nu conține dispozițiuni contrare, sau beneficiatul nu a câștigat el însuși drepturi asupra poliței (în cazul concret conform contractului de asigurare astfel că beneficiatul a scris pe poliță că primește beneficiul și societatea de asigurare a luat aceasta la cunoștință. V. motivele deciziunii citate.)

E firesc, că dacă calitatea de beneficiat e îndoioasă societatea de asigurare să fie obligată a depune suma de asigurare în deposit judecătoresc, pentru că nu poate fi condamnată a plăti unuia dintre beneficiari, dară nici acțiunea pentru plățirea sumei nu poate fi respinsă.

*

Dacă prețitorul societății de asigurare omite cu ocaziunea prețurii unele obiecte asigurate și nimicite prin foc, estimarea făcută de el nici în cas de stipulațiune nu poate servi drept bază a estimării prin comisiunea de experți.

Curia Nr. 821/910 v.

Prețuirea, făcută de prețitorul societății de asigurare în virtutea §-lui 481. Cod. Com. și a stipulațiunilor contractului de asigurare (V. esplicarea la deciziunea 2), numai atunci e corectă, dacă se extinde asupra tuturor obiectelor arse, prin urmare numai în cazul acesta poate servi de bază pentru estimarea efectuită prin comisiunea de experți (V. motivele deciziunii cit.)

(Bistrița).

Dr. Petre Porușiu.

Dela congresul cooperativelor britanice.

(Raport special).

Cooperativele britanice și-au ținut congresul anul acesta în renumitul oraș Bradford, unul din puternicele centre nu numai industriale dar și cooperative. Pe o vreme splendidă, la care mulți dintre vorbitori au făcut aluzie, spunând, că „să o fi comandat-o și n'ar fi fost mai frumoasă“, într'o armonie fără seamăn și într'o ordine vrednică de toată lauda s'au desfășurat lucrările congresului acestuia, dela care cei ce au asistat au plecat mai întăriți în credința că „în unire stă puterea“.

Originea congresului anual al cooperativelor britanice* se poate trage astfel: La 1869. la congresul ce se ținea la Londra, marele cooperator Holyoake a propus alegerea unui comitet care să ducă la împlinire hotărârile luate în congres și dela un congres la altul. Cu timpul, acest comitet, adunând fonduri dela diferitele societăți, a reușit să strângă la un loc multe din cooperativele existente. Câmpul de activitate ce

* Vezi „Tovărășia“ (București) pe 1910, Nrii 6 și 7.

se deschideă astfel a făcut necesară transformarea comitetului existent într'un consiliu permanent, care să ducă mai departe fericitul început al comitetului ales la 1869. Inșă nici aceasta nu ajungeă. Și la 1889 consiliul permanent, modificat mereu după împrejurări, a fost transformat în *Uniunea cooperativă*, pentru organizarea mai departe a mișcării cooperative.

Uniunea astfel formată eră compusă la început din cinci secțiuni și eră mărginită numai la Anglia; inșă dezvoltându-se mereu astăzi cuprinde și Scoția și Irlanda, având în total opt secțiuni, care sunt în directă legătură cu Uniunea și prin ajutorul altor subdiviziuni numite *districte* sunt în legătură cu diferitele societăți, membre ale Uniunii. Filiera administrativă începe astfel cu societățile, și prin districte și secțiuni ajunge la Uniune. De-asupra tuturor stă Congresul care e adunarea generală a Uniunii, adunare la care toate societățile membre ale Uniunii participă prin delegați.

*

Desbaterile congresului anului acesta au avut loc în zilele de 5, 6 și 7 st. n. crt. Inșă putem spune că congresul a început de Sâmbătă 3 crt., fiindcă atunci Consiliul central al Uniunii s'a reunit pentru ultima oară — după obicei — înaintea congresului, spre a considera încă odată și definitiv, raportul prezentat delegaților la congres, precum și diferitele moțiuni de propus congresului în legătură cu mișcarea cooperativă.

Tot Sâmbăta aceasta s'a deschis și expoziția, care arată prinilde vii ce a fost în stare să ridice munca. Ințr'oa hală spațioasă și aranjată cu gust se puteau vedea formele activității cooperativele britanice, despre care ajutorul primarului orașului Bradford a spus că, pe când cineva s'ar fi exprimat că trebuie să gândească în milioane, cooperatorii britaniei lucrează în milioane.

*

În ziua de 5 crt., la oarele 10 dim. congresul s'a deschis prin întimpinarea de binevenire a ajutorului de primar — care reprezintă pe primarul ce eră bolnav — al Bradford-ului, urând succes celor ce reprezentau principiul pe care se întemeiază „munca laolaltă pentru binele fiecăruia și al tuturor“.

Evenimentul de seamă al congresului inșă e adresa președintelui, care se alege la fiecare congres dintre persoanele angajate în mișcarea cooperativă sau dintre sprijinitorii mișcării.

După cetirea acestei adrese, în care președintele a analizat dezvoltarea cooperației criticând unele rele și indemnând la unire, s'a făcut prezentarea delegaților străini.* Eram de toți 12, reprezentând șapte țări: Elveția, Germania, Italia, Japonia, Norvegia, Olanda și Suedia. Apoi s'au prezentat deputați reprezentând sindicatele de muncitori (Trades Unions), Uniunea Națională a învățătorilor și Alianța cooperativă internațională.

Luându-se apoi în considerație raportul consiliului central al Uniunii, s'au trecut lesne peste punctele, asupra cărora nu există neînțelegeri, s'au discutat unele părți asupra cărora s'a atras atenția delegaților, inșă s'au debătut așa de înțelepțește punctele special supuse discuției congresului, încât puteai vedea mulțămire la mai toată asistența.

Astfel, deși cooperativele cheltuiesc anual 2¼ milioane K pentru educație, cu toate rezultatele pe

care le arată raportul comitetului educativ — după care se constată că au avut 17,606 studenți la cele 431 de clase* — totuș s'au auzit plânsori că tot nu se face destul!

O discuție de seamă a fost inșă cu privire la participarea cooperativele ca atare în politică și introducerea politicele de partid în cooperative, cu rezultatul că s'a adus lumină asupra faptului, că deși părerile sunt împărțite, dorința generală e să se mențină cooperativele la nivelul, care le îngăduie să proclame că mișcarea cooperativă formează *un stat în stat*.

O chestiune, care apare regulat la lumină de câțva timp este aceea referitoare la vânzarea pe datorie. În acest sens s'a propus și votat o rezoluție prin care se cere limitarea acordării de mărfuri pe credit, intrucât aceasta s'a dovedit a fi o cauză a demoralizării membrilor și a slăbirii puterii cooperativele.

Ceeace a angajat inșă cu tot interesul aproape pe toți delegații congresului a fost chestiunea amănată dela congresul din anul trecut a unei societăți, care trecând peste drepturile ei a înființat sucursale în sfera de acțiune a altei societăți, ceea ce în contra regulilor Uniunii intrucât acest fapt dă loc la concurență. S'a vorbit mult și în condamnare și în apărare. Dar majoritatea congresului eră în contra societății care-și depășise drepturile. Rezultatul discuției a dus la votarea unei rezoluțiuni prin care se dă un termen de grație de nouă luni societății vinovate spre a-și regula poziția față de cooperative și față de Uniune. Dacă în acest timp nu va cedă, hotărîrea spune că societatea în chestiune se va exchide din Uniune.

A doua zi, urmându-se cu discuția raportului s'a votat cu unanimitate rezoluția, că între cooperația agricolă și cea industrială există strânse legături și încercarea de a apropiă pe cale practică cele două mișcări face progrese, care trebuiesc încurajate. Spre acest scop s'a admis continuarea existenței unui comitet cumpus din reprezentanții cooperativele agricole și industriale pe încă douăsprezece luni, până la viitorul congres.

Cea mai importantă parte a desbaterilor a fost cu privire la modificarea regulilor Uniunii. Dar intrucât chestiunea prezintă un interes local e mai bine să nu o mai descoasem.

Ziua a treia a fost consacrată discuției conferinței profesorului Macgregor dela universitatea din Lud, care a vorbit despre „cooperative în legătură cu mișcarea trusturilor“. Comparând aceste două mișcări din punct de vedere al originele lor, al mijloacelor de care se servesc, și al rezultatelor ce urmăresc, profesorul Macgregor a indemnât pe cooperatori să caute „a combină cu minunatul exemplu cooperativ al succesului industrial democratic, o dezvoltare constantă a idealurilor sociale din care s'a intrupat mișcarea inșăși“.

În urma voturilor de mulțămire pentru serviciile aduse congresului de diferitele comitete și președinte, congresul dela Bradford s'a declarat închis — cel viitor hotărându-se pentru Portsmouth.

*

Această dare de seamă, scurtă sau neocomplectă** așa cum e, ar fi totuș lipsită de o parte esențială dacă n'aș găsi două cuvinte pentru expoziție. E în adevăr

* Vezi „Revista Economică“, Nrul 15 din 1911.

** Pe lângă chestiunile indicate mai sus, s'a mai votat și rezoluțiuni cu privire la arbitraj internațional, asigurări sociale, chestiuni care au inșă un caracter prea general pentru cadrul acestui articol.

* Deoarece delegații străini nu pot vorbi în congres, în prima seară am fost obiectul unei ședințe speciale așa zisa „seșiune internațională“ la care fiecare delegat străin a avut cuvântul.

uimitor să vezi rezultatele care a ajuns cooperatia la poporul britanic, dacă te gândești dela ce a pornit. Astfel, în hala în care erau expuse produsele fabricilor cooperative, începând cu acelea ale fabricilor de făină, ale brutăriilor, șuncăriilor și cofetăriilor, continuând cu secția îmbrăcămintelor, a încălțămintelor, mobilelor ș. a. — am ajuns în secția tipografiilor care expunea lucrările tipărite în atelierelor lor. Și ochii mi-s'au oprit pe cărțuia ce purta acest titlu: „Our Story”...

Da, povestea cooperatoriilor britanici este vrednică de cea mai mare luare aminte: În ea aflăm învățătura cea mare.

(Londra).

N. K. C.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 22 Iunie 1911.

Încă nu se știe situația băncilor de emisiune pe săptămâna a treia, dar nu se așteaptă ca în acest interval să fi avut loc o ameliorare demnă de remarcat. Se prevăd însă pentru săptămâna viitoare, și mai ales pentru zilele ultime ale lunii Iunie cereri mari pe toate piețele, în mare parte din cauza încheierilor și scadențelor semestrale.

Înăsprirea condițiilor de lombard la Banca imperială germană își arată deja efectele prin aceea, că acoperirea scadențelor de ultimo e mai de vreme ca altădată în curgere. Numărul de ultimo se negociază cu $5\frac{3}{8}$ — $5\frac{1}{2}$ %, dar discontul particular în Berlin a rămas neschimbat $3\frac{1}{2}$ %.

Pe piața internă se simte lipsă de numărare, discontorii sunt rezervați, așa că cererile la Banca Austro-Ungară după toate semnele vor fi foarte mari, ceea ce e cu atât mai îngrijitor, că Banca nu dispune aproape de nici o rezervă de bilete libere de dare. Deci numărul se va scumpi de ultimo și mai mult. Discontul particular notează $3\frac{11}{16}$ %.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Ungaria. Din raportul oficial dela 12 crt. al ministerului de agricultură despre starea sămănăturilor extragem următoarele: Despre cele patru soiuri principale de cereale ministerul a cerut date de prețuire dela raportorii agricoli din țară și după aceste date recolta, ce să așteaptă va fi numai mijlocie, câtă vreme înainte de aceasta cu trei săptămâni în cele mai multe părți ale țării se spera o recoltă foarte bună, ba chiar excelentă. Aceste speranțe le a micșorat în cea mai mare parte timpul puțin favorabil cu ploile cele multe și scăderea temperaturii. În multe locuri se arată semne de rugină și ploile rezezi au cauzat căderea bucatelor. Cu toate acestea încă nu sunt chiar motive grave de plângeri, căci îndreptându-se vremea — precum se arată deja — lucrurile se pot binisor îndrepta. După datele raportorilor agricoli s'a putut constata, că de prezent singur comitatul Csanád poate avea speranțe îndreptățite de o recoltă abundentă și anume la grâu,

săcară și orz. Oveșele sunt și aici ceva mai slabe. În general după starea de azi — cu tot timpul nefavorabil, care ține de vre-o trei săptămâni încoace — în toată țara se poate conta la o recoltă mijlocie bună.

În amănunte raportul amintit al ministerului de agricultură arată următoarele:

Grâu. Sămănăturile de grâu în cea mai mare parte a țării s'au desvoltat bine. În locuri mai joase și pe unde ploile au fost mai dese și mai mari, grânele s'au cam plecat la pământ și la acestea a prins și rugina. Pe lângă sămănături dese și căzute se pot vedea — mai ales prin părțile nordice ale țării și prin comitatele ardelenne — și sămănături slăbuțe și rare. Aceste date se potrivesc în general aproape fără excepțiune la toate părțile țării și deci e aproape de prisos să mai urmărim aici raportul oficial în specificarea obicinuită după ținuturi. Ne mărginim a arăta că în comitatele ardelenne — după același raport — grânele sunt în general mai slăbuțe și mici la spic.

Săcara a înflorit preste tot locul. Pielele sunt înalte și spicele frumoase dar pe alocurea nu fără defecte, deoarece înghețul din Mai a surprins sămănăturile de seară tocmai în floare. În general săcările sunt mai rare dar cu atât mai puțin culcate și nu așa de cuprinse de rugină ca grânele. În părțile transilvănene sămănăturile de săcară sunt cu deosebire rare și mai slăbuțe.

Orzul de toamnă a înflorit peste tot locul în țară, ba pe alocurea *dă în coacere*, pe când cel de primăvară acum *dă în spic*. Timpul umed din urmă l-a cam ținut pe loc în desvoltare și în multe locuri buruiana — mai ales rapița sălbatică — l-a cam năpădit. Așteaptă căldură și timp mai uscat. În părțile noastre e peste tot mai slăbuț și mic la spic.

Ovășul asemenea a fost împedat în desvoltare de timpul acesta umed și din cauza ploilor multe e năpădit de buruiană.

Rapița se cosește deja prin părțile sudice ba pe alocurea a ajuns chiar la imblătit. Recoltă mijlocie. În unele locuri rezultatele s'au redus mult față cu speranțele frumoase de mai înainte din cauza ploilor multe.

Porumbul. Înghețul din Mai a avut urmări nefavorabile, cari în multe părți ale țării se mai văd încă și azi. Sămănăturile, cari n'au dus lipsă de umezeală însă în mare parte s'au recules și se desvoltă bine, recăpătându-și culoarea sănătoasă. Săpatul dintâi e terminat și s'a început al doilea. Pe unele locuri se arată stricăciuni de vermi și insecte. Pentru desvoltarea normală se așteaptă timp mai călduț.

Cartofi s'au recules bine de urmările înghețului din Mai. S'au săpat întâiaoară ba prin părțile sudice și a doua oară deja. În locurile mai muntoase din nord se arată sămănăturile mai târzii cu mult mai bune decât cele mai timpurii, deoarece acelora nu le-a putut cauza înghețul din Mai aproape nici o stricăciune.

Napii de ațhar și de nutreț se prezintă în general bine. S'au săpat în multe locuri și a treia oară. Stricăciuni de insecte nu se prea semnaleză la șesuri, ci numai ici-colea la deal.

Nutrețurile măiestrite. Între acestea, lucerna s'a cosit deja întâia oară preste tot locul. Pe la șesuri s'a terminat deja și a doua cosire. Recolta este aproape fără excepție multămitoare ba pe alocurea chiar bună. Trifoalele de asemenea s'au cosit și rezultatele și aici sunt multămitoare în ce privește cantitatea, pe când calitatea s'a deteriorat în urma ploilor aproape neconținute din timpul din urmă.

România. Lipsa ploilor mai satisfăcătoare, în prima jumătate a lunii Mai a. c. și mai ales în a doua decadă, când și căldurile se accentuaseră, au făcut ca vegetațiunea să sufere pretutindeni și semănăturile să nu poată progresa repede, iar arăturile și celelalte munci să meargă cam greu. Ploile din ultima decadă au folosit mult, căci au îndreptat vegetațiunea și semănăturile din întreaga țară, deși răcelile simțitoare ce le-au precedat și urmat le cam oprise în dezvoltare. Bruma ce s'a format în nordul țării și înghețul dela munte, la începutul acestei decade, a veșșit vegetația și chiar a îngălbenit semănăturile de porumb și fasole în multe părți din acele regiuni.

În definitiv, starea agricolă la sfârșitul lunii Maiu, mulțumită ploilor din urmă, eră satisfăcătoare în întreaga țară. În unele părți din județele Mehedinți, Valcea, Argeș, Dolj, Romanați, Olt și Teleorman, unde ploile au fost mai puține, îmbunătățirea produsă semănăturilor, deși destul de mare, tot ar mai fi nevoie de ploi.

Semănăturile de toamnă ca și cele de primăvară se prezintă bine pretutindeni; cele de toamnă s'au secărit și plivit de buruieni. Secara și orzul de toamnă au dat în noduri de prima jumătate a lunii; la începutul decadei a treia a apărut spicul, iar până la sfârșitul lunii, au înflorit și legat bobul; grăul de toamnă a dat în spic mai târziu și în ultimele zile ale lunii înflorise în parte. Ploile căzute în epoca de înflorire a cerealelor de toamnă negreșit că le vor asigura o producțiune satisfăcătoare pretutindeni. Semănăturile de primăvară și nutrețurile sunt și ele destul de frumoase, numai ovăzul a cam suferit de răceli și de insecte.

Rapița a legat în bune condițiuni și a dat în pârghă; cea timpurie (naveta) începuse a se secera în ultima zi a lunii prin unele locuri din Românați, Ilfov și Ialomița.

Semănăturile de porumb au continuat încă în primele două decade, deși s'au făcut cu greu. Porumbul pus de timpuriu, în luna precedentă și începutul acestia, a răsărit repede și uniform pretutindeni, el se prășește încă din a doua decadă; cel pus mai târziu a suferit din cauza secetei, căci în unele părți n'a putut răsări din cauza coajei dela suprafață, sau unde a apărut este necomplet, așa că după ploile din urmă continuă a se cărpi.

Sfeclele de nutreț și de zahăr, fasolea, mazărea și cartofii au început a se prăși, rări și mușuroi; inul a rămas cam mic și este în floare. Tutunul se transplantează dela jumătatea lunii și este în bune condițiuni de vegetațiune.

Viile îngrijite și îngropate în cursul ierne, se prezintă bine, celelalte sunt slabe și multe s'au uscat; vița a înfrunzit în prima decadă și către finele lunii începuse a înflori, însă are puțin rod; pretutindeni viile se sulfatează contra boalelor parazitare.

Lucerna și trifoiul s'au cosit pentru prima oară, dând o producțiune mijlocie de fân; fânețele naturale au iarbă cam rară și puțin dezvoltată, se speră a se îndrepta mult după ploile din urmă.

Iarba pe câmpii și pășune se împușinase, mai ales în urma secetei din a doua decadă, acum a început a crește din nou și vitele găsesc ce să pască pretutindeni.

Pomii fructiferi au în general puțin rod și în multe părți chiar de loc; merii, perii, și în deosebi prunii au legat puțin de tot și, afară de aceasta, au fost atacați și de omizile, cari, în acest an, au fost pretutindeni în număr extraordinar de mare, distribu-

gând pe lângă pomi, pădurile de stejar și de salcie. A fost o adevărată invaziune de omizi cu deosebire în partea de jos a țării.

CRONICA.

Monopolul asigurărilor asupra vieții în Italia. Am adus și noi în numărul nostru ultim știrea că guvernul italian proiectează monopolizarea asigurărilor asupra vieții. Precum se anunță acum reprezentanții diplomației ai Austro-Ungariei, Germaniei, Franței, Angliei și Americii au prezentat guvernului italian un memorandum în contra monopolizării intenționate.

În deosebi sunt periclitare prin noul proiect interesele societăților de asigurare din Austro-Ungaria. Marile bănci de asigurare „Assicurazioni Generali” și „Riunione Adriatica” din Triest au în Italia mai multe afaceri decât toate societățile italiene împreună. Afară de acestea mai operează în Italia societățile „Anker”, „Phoenix” și „Donau”. Suma asigurărilor, contractate de societățile austriace în Italia se urcă la circa K. 570 milioane. Interesate mai sunt cu sume considerabile Anglia și America.

Ce rezultat va avea intervenția diplomatică nu se știe. După toată probabilitatea pertractarea proiectului se va amâna, mai ales că și în țară se dezvoltă o mare agitație în contra monopolizării proiectate.

Lupta contra trusturilor. Să știe, că tribunalul superior al Statelor-Unite din America de nord a adus nu demult sentința prin care desființează trustul de petrol *Standard Oil Company*.

Mai decurând, fu și *trustul de tabac* condamnat la desființare, din partea aceluiaș tribunal. Focul început pe toată linia, contra tuturor trusturilor americane, începe deci să-și aibă efectul. Dealtfel e curios, că sentința contra lui *Standard Oil* nu fu aprobată de toți judecătorii. Ba judecătorul Harlan s-a exprimat *contra* acestei sentințe, criticând foarte aspru explicarea legii antitruste din partea majorității judecătorilor. Critica și-o motivează cu aceea, că procedeu aplicat contra trustului va tulbura în măsură enormă industria și negoțul de petrol, va provoca procese interminabile.

Prețurile ferului. Constelația prețurilor în negoțul de fer formează de câțva timp, o rubrică permanentă în ziarele din apus. În *Statele Unite* din America s-a decretat de curând o scădere simțitoare a prețului de fer brut și toată lumea e de părere, că scăderea aceasta e numai începutul unei depresii pe toată linia. După sentința adusă contra trustului de petrol și a trustului de tabac, pare că forțele speculative au ajuns în confuziune, încât nu e mirare, dacă prețurile ferului s-au redus, chiar contra intențiilor trustului de fer.

Măsurile aceste, conform experienței din alte rânduri, nu vor rămânea fără efect asupra piețelor europene. Supraproducția de fer brut în Belgia, Anglia, Germania, a devenit un adevărat rău, dând naștere la atâtea oscilări în prețuri încât ferul se exportează din aceste țări sub cheltuiala de producție.

Slăbirea consumului de fer în imperiul german și dorința fabricelor de a reduce producția, aduc la ordinea zilei și chestia scăderii prețurilor ferului în bare.

În Austro-Ungaria, raporturile de producție și de consum sunt mai bune. Consumul s-a ridicat față de anul trecut și prețurile sunt astfel, încât fabricile pot fi mulțumite cu ele.

*

Supărarea agrarienilor e mare pentru importul de carne din Argentina. Conte Károlyi Mihály a interpelat în dietă (ședința din 10 Iunie), cum de ministrul agriculturii nu a uzat de dreptul de veto față de procedura guvernului austriac, care a depășit contingentul de carne importată din Argentina, cu 2300 tone.

Pe conte îl doare deci, că poporul consumă carne, care nu e din vitele conților și marilor proprietari „indigeni”. Trădare de patrie — după concepția morală a agrarienilor. Cum îndrăznește poporul să consume carne străină, dar ieftină, când are la îndemână carne „patriotică” dar scumpă.

Poporul ar putea răspunde prin altă întrebare: De ce își cumpără domnii conți și baroni toate lucrurile trebuitoare, cu bani scumpi, din Paris și Londra, când le-ar putea cumpăra cu preț mai ieftin din „capitala patriei”?

Tema e discutată, cu mare plăcere, de socialiști.

*

Marina de războiu a României dispune de o santieră în Galați care ca toate întreprinderile statului, cauzează multă bătaie de cap guvernelor.

În apropierea imediată a santierei se mai află o a doua, care e proprietatea firmei Fernich.

Stabilimento Tecnico din Triest și-a pus ochii pe amândouă. Pe alui Fernich a și cumpărat-o. Cu guvernul român acum pertractează.

Stabilimento Tecnico țintește să facă din aceste întreprinderi o șantieră modernă. Va acorda mare atenție construcției de vapoare de războiu, de vapoare comerciale, remorchere și elevatoare de cereale, spre care scop i-ar sta la dispoziție un front, lung de 400 metri, spre Dunăre.

BIBLIOGRAFIE.

Cheia pentru calcularea intereselor, cu instrucțiune pentru folosirea ei. Sibiu 1910. Editura „Revistei Economice”. Prețul 50 fl.

„Cheia” de sus este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (X) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după orice sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc.

Îndeosebi este chemată a face bune servicii „Cheia”, bărbăților de încredere ai băncilor și însoțitorilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul, ce îl au cu calcularea intereselor de întârziere la prumuturi de cambii și tot felul de imprumuturi de altă natură; dar o vor putea folosi cu succes și advocații; preoții la socotelile bisericesti, notarii și colecții de dare comunale; capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot controla cu ușurință exactitatea dobânzilor, ce li-se socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) escontări de cupoane etc.

Cu un cuvânt „Cheia” este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani și editarea unei astfel de „Chei” a fost o trebuință demult și adeseori reclamată la noi.

Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fl. și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu-Nagyszeben.

La comanda de una sau două exemplare prețul se trimete mai bine în mărci poștale.

Sumar.

Spre monopolul alcoolului. — Impărțirea tantiemelor. — Chestiuni din dreptul de asigurare. — Dela congresul cooperativelor britanice. — Revista financiară: Situațiunea. — Agricultură: Situațiunea agricolă. — Cronică: Monopolul asigurărilor asupra vieții în Italia, Lupta contra trusturilor, Prețurile ferului, Supărarea agrarienilor, Marina de războiu a României. — Bibliografie: Cheia pentru calcularea intereselor.

„CÂMPIANA” institut de credit și economii soc. pe acții în Mociu.

CONCURS.

„Câmpiana” inst. de cred. și economii în Mociu (Mócs, Kolozsmegye) are lipsă de un **practicant**, cu un salariu anual de 1200 Coroane plătit în rate lunare anticipative. **Unii Alesul** dacă va corăspunde, după serviciu de un an va fi denumit funcționar în sensul statutelor cu drept de pensie.

Reflecțanții să-și trimită petițiile până la 15 Iulie st. n. 1911.

Postul a de ocupat îndată după alegere.

Mociu, la 17 Iunie 1911.

(1—3)

Diracțiunea.

„TIMIȘIANA” inst. de cred. și econ. în Timișoara

CONCURS.

Se publică concurs pentru **2 practicanți**, la institutul de credit și economii în „Timișoara”, cu salariu anual de 1000 Coroane plătit în rate lunare anticipative.

Recerințele sunt: absolvarea unei școli superioare de comerț cu examen de maturitate și cunoașterea în vorbire și în scris a limbilor română, maghiară și germană.

Ofertele sunt a se adresa până la 1 August a. c, direcțiunii institutului, iar posturile se ocupă imediat după alegere.

Timișoara, la 17 Iunie 1911.

(1—1)

Diracțiunea.